

32. RECONSTRUCCIÓ PALEOAMBIENTAL

Francesc Burjachs Ramon Buxó Susanna Casellas Jenar Fèlix Lluís Garcia Núria Juan-Muns
Jordi Nebot Joan Oller Maite Ros Enric Villate

Les anàlisis arqueobotàniques ens aporten un gran volum de dades que permeten fer una aproximació de l'entorn vegetal antic del jaciment. Aquest, no obstant, està en estreta relació amb d'altres organismes vius analitzats per les distintes disciplines implicades en la investigació, i tota aquesta biomassa conforma sistemes naturals que els grups humans explotaran, modificant-los, per tal de cobrir les seves necessitats subsistencials.

És per causa d'aquesta estreta interrelació entre tots els elements que conformen la "part viva del paisatge" que qualsevol intent de reconstrucció haurà de valorar-los en conjunt. Per altra banda, la valoració dels resultats obtinguts ens permetrà establir un grau de coherència que ajudarà a validar les hipòtesis de treball.

En el cas de l'Illa d'en Reixac, palinologia, antracologia i anàlisi de pseudomorfs de calcita ens donen resultats d'alta correspondència i complementarietat, que no entren en contradicció amb els resultats obtinguts per la resta de disciplines.

L'ENTORN TERRESTRE

Durant l'edat del Ferro, el paisatge de l'Illa d'en Reixac transcorre en una constant evolució. A l'entorn del jaciment hi viuen alzinars, acompanyats de roures, suredes i pins. En determinats indrets, aquests alzinars poden derivar cap a rouredes o suredes específiques. El bosc tindria un caràcter més obert en els indrets de més intervenció humana (conreus, pastures), amb proliferació d'arboç, brucs i altres heliòfiles com el pi blanc i les estepes. Totes elles protagonitzaven, en forma de garrigues, pinedes i brolles, estadis de degradació/recuperació dels boscos naturals. La relació entre el pol·len arbori (% AP) i l'herbaci (% NAP) ens demostra que la pressió antròpica sobre el paisatge circumdant fou lògicament molt més forta durant l'existència del poblat que després del seu abandonament (Fig. 18.2).

Una altra qüestió seria la presència pol·línica en les tres mostres inferiors de la columna estratigràfica (mostres 210-170) de *Tilia*, cf. *Castanea* i *Abies*, la de les mateixes espècies en les mostres dels pseudomorfs d'oxalats de calci en calcita, i la de carbons d'abet en el nivell d'utilització d'un forn (FR-80). En general, la seva presència ens demostra l'existència d'un període anterior més humit, permetent que aquestes espècies mesòfiles s'estenguin més avall del seu domini actual, però també una pressió antròpica més minvada que la que es produí durant la conquesta i posterior dominació romana.

L'abet podia ser transportat pel seu pol·len des de les altes muntanyes de la regió pels forts vents de la zona, però les evidències de fustes cremades en el forn (FR-80) i la seva presència en els oxalats de calci n'indiquen una relativa proximitat. Per això, ens inclinem a pensar que la seva àrea de distribució en l'antiguitat ocupava una zona més àmplia, cap a baixes altituds, com a conseqüència de la davallada altitudinal a què es va veure obligat durant el màxim de la glaciació würmiana; aquestes zones baixes actuaven, al mateix temps, de refugi climàtic. Aquest fet no és la primera vegada que s'observa car es repeteix en altres diagrames pol·línics, tant de jaciments arqueològics (Burjachs 1984) com de sondeigs lacustres (Burjachs *et alii* 1990; Burjachs 1990 i e.p.; Parra 1988; Pérez-Obiol / Roure 1990; Riera 1990a; 1990b; 1993).

L'entorn forestal abans documentat és un hàbitat adequat per al cérvol, únic mamífer salvatge de gran talla identificat al jaciment. Però d'altres espècies, com ara el senglar i el tudó, també podrien haver ocupat aquests biòtops.

La baixa densitat de boscos retrobats en l'anàlisi palinològica, l'abundància d'herbes, la majoria heliòfiles-ruderals, i la presència de conreus i de pastures ens indiquen el grau d'explotació antròpica a què estava sotmès el territori de l'entorn de l'hàbitat ibèric. Això, juntament amb els incendis naturals o provocats, fa que la vegetació natural-potencial es degradí

i es transformi en estadis inferiors. És per això que les anàlisis han detectat la presència de garrigues, brolles (Ericaceae, Cistaceae), i prats.

Una altra comunitat, que ocuparia la faixa de la plana litoral marina, seria la màquia, representada pel pi, l'ullastre, l'aladern fals, el càdec, etc.

Respecte de la fauna caçada, cal esmentar que, tot i poder ocupar els boscos, el conill està especialment ben adaptat a aquests sistemes arbustius.

Els ecosistemes originals també es veuen modificats per l'aplicació de tècniques agrícoles i ramaderes, de les quals sorgeix un nou entorn amb característiques pròpies: l'explotació agropecuària. Els taxons zoològics domèstics formen part d'aquest sistema, que contribueixen a construir, juntament amb les plantes conreades, les adventícies i algunes silvestres.

De la mateixa manera, el poblament microfaunístic documenta una sèrie d'espècies ben associades a un medi antròpic. La presència escassa del ratolí de camp constata una abundància relativa i àdhuc una colonització tardana probablement lligada a la desforestació o als canvis de massa forestal.

L'ENTORN AQUÀTIC

El fet de trobar-nos en una zona d'aiguamolls deltaics fa que s'hi desenvolupin comunitats típiques d'aquests indrets. És per això que s'han retrobat força arbres de la vegetació de ribera i herbes hidro-higròfiles. Tanmateix cal remarcar que la norma és que no hi hagi una influència marina important, car pràcticament tots els taxons determinats són d'aigua dolça (percentatges baixos de Chenopodiaceae halòfitas).

Un altre biòtop característic de la regió fóra el configurat arran dels estanys i aiguamolls que clapejaven el territori, amb una sèrie de comunitats lacustres i nitrohalòfiles pròpies (tamarigars...).

Per últim, una font important de recursos forestals foren les comunitats de ribera instal·lades vora els rius i rieres de la zona (omedes, vernedes, salzedes, alberedes...).

Juntament amb les comunitats vegetals descrites, hem pogut detectar la presència de restes associades a aquest medi com són els peixos, els càrgols i algunes aus...